

1. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן צג ד"ה ומה שכתבת ומה שכתבת [דהחזון איש](#) מחדש דרך קדירה של חרס מתיר הש"ע /או"ח/ בסי' רנ"ג סעי' ג' להניח ע"פ הכירה ולא של מתכות דיש לחוש לבשול המתכות שכתב הרמב"ם דהמחמם מתכות עד שנעשה גחלת ה"ז מבשל ואף שעדיין לא נעשה גחלת נראה דאסור, הנה הוא שייך רק באש גדול שיכול לעשות את המתכות לגחלת שדמי זה למניח קדרה ופת במקום שיתבשל ויאפה במשך זמן ודעתו היה לסלק קודם שיתבשל ויאפה שאסור כיון דעתה הוא עושה כל
2. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קנג ד"ה ולכן מסתבר ולכן מסתבר שרק בחום שנשרף קש ונכוה ידו בנגיעה מתחלת המצה ליאפות מיד אבל בחום פחות מזה לא מתחלת ליאפות מיד ויש לחוש שתתחמץ קודם. ולא ידוע לי היכן מצא כתר"ה שביד סולדת בו אופה ולא מחמיץ [דבחזון איש](#) סי' י"ט שהביא כתר"ה אין כוונתו שהתנור חם כשיעור יד סולדת אלא על המצה שכשהיא חמה שהיד סולדת בה לא תתחמץ. ואף זה לא ידוע לי מקור לדבריו אבל בתנור חם רק כשיעור יד סולדת מסתבר לע"ד שיש
3. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן ט ד"ה ולכן למעשה המתפלל עם הש"צ מסתבר שאינו תפלה בצבור כדלעיל וכדסובר הפמ"ג, אך אולי עדיף זה קצת מתפלה ביחידות לגמרי מסברא בעלמא משום שעכ"פ הרבים עסוקים בתפלה לפי התקנה אף שליכא ראייה לזה. ואולי זהו כוונת [החזון איש](#) או"ח סימן י"ט אות ז' דנכון יותר שהיחיד שנתאחר יתפלל עם הש"צ ולא שישמע חזרת הש"ץ ולהתפלל אח"כ בעצמו ואף שכתב שהוי תפלת הצבור הוא רק לענין שעדיף מתפלה ביחידות ממש דקצת מוכרח בלשונו
4. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד ד"ה תשובה: הנה כן דהביא מקום לזה שמתיר הרמ"א באם הוא לאכלו מיד מהא דתנן דאין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין בדף קנ"ה פי' בגמ' משום דמטרח באוכלא הא לא"ה מותר והוא משום דלאכילת בהמות לאלתר הוא, ונמצא [שהחזון איש](#) בהלכות שבת סימן נ"ז שהמשמעות לשון לפני זקנים סובר דהוא מתפרש שהן מסובין לאכול ופליג מטעם זה ואוסר אף בכדי לאכול לאלתר הוא נגד הרמ"א והמג"א והפמ"ג והגר"א וגם הגר"ז והמ"ב ועה"ש ואף שרוצה
5. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד ד"ה ולכן לא ולכן לא שייך לאסור ריסוק בננות כדי להאכיל להתינוקות סמוך לאכילתם, אבל בריסוק הבננות נראה שאין לאסור אף לשיטת [החזון איש](#) דאין להתיר אף סמוך לאכילה בדק דק כטחינה ממש דענין טחינה הוא כשנעשו פירורין

ורסיסין דקין כטחינת קמח וכדומה וזה א"א לעשות ע"י מזלג וכף אלא דנשאר רק חתיכה אחת אך שנעשה רך מאד בלחות הרבה וגם המראה לא נשתנה, והחזו"א בעצמו בד"ה ולהאמור כתב שכעין זה לא הוי טחינה דכתב דמיירי

6. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד ד"ה תשובה: הנה

תשובה: הנה ודאי לדינא אם יזהר רק פעם שתי ופעם ערב יהיה מותר אף בלא הוצאת התרווד, אבל [החזו"א](#) חושש שמא לא יזהר מלעשות סבוב, ובשביל זה כתב בלשון ואפשר. שלכן טוב להוציא את התרווד אבל אם אשה זהירה היא וכשיאמרו לה יש לסמוך עליה שלא תוציא את התרווד יש להקל, כדעת כתר"ה.

7. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן קה ד"ה ובדבר למתוח

ובדבר למתוח האהל הקבוע בעגלות תינוקות [שהחזו"א](#) איש התיר ויש לפקפק בדבריו במה שחולק על הנו"ב ואין עתותי לפי שעה לעיין בזה הרבה, לכן יש להחמיר שיניח מערב שבת שיהיה פרוס מעט שיעור טפח וכשיצטרך בשבת ימתחם לגמרי דיהיה רק הוספת אהל עראי שמותר וכמדומני שכן נוהגין.

8. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כח ד"ה ג. בדברי

ג. בדברי [החזו"א](#) שרחובות החוצים זה את זה נחשבים כרשות היחיד מן התורה, משום שנידונים בעומד מרובה על הפרוץ

9. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כח ד"ה וטעם השני

וטעם השני [שהחזו"א](#) איש בהלכות עירובין סימן ק"ז אות ה' סובר דעומד מרובה על הפרוץ לית לו שיעורא, שלכן כרכים הגדולים הן בדין רה"י מדאורייתא. שכיוון שאיכא רחובות הולכין לאורך העיר ולרוחב העיר, שחלק הבנוי הוא יותר מרוחב הרחוב אף ברחובות היותר רחבים, הרי גם מקום הפרוץ שהוא רוחב הרחוב כעומד דמי, שא"כ הוא מוקף מחיצות מכל ד' הרוחות לכו"ע אף לאלו שלא מצריכין ס' ריבוא עוברין. הוא דבר תמוה, שנמצא

10. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כח ד"ה ועוד הא (2*)

רוחות המשכן, שאם זה שהבנוי היה מרובה על מדת הרחוב היה כמחיצה גם במקום הרחוב, הרי היה נמצא שמחנה לויה שהיה באמצע נמי היתה מוקפת במחיצות, ולא שייך שיהיה אף מחנה לויה רה"ר (ולכאורה תמוה, שהרי [החזו"א](#) איש עצמו שם, שלל אפשרות זו, וכתב שבשני רחובות החוצים זה את זה, לא שייך עומד מרובה, כיוון דאין כאן מחיצות, ולא שייך עומד אלא אי העומד יעשה רשות היחיד לעצמו - היינו שיש לאחד הרחובות שלוש מחיצות מצד עצמו, על ידי עומד מרובה - אבל אם אינו עושה לעצמו, אינו עושה

11. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן מ ד"ה והנה אף

והנה אף שלא ראיתי ספר קרית ספר, ולא את [החזו"א](#) איש (או"ח סימן ע"ז (י"ג) אות ו')

ואסיקנא שאם הנדנוד של היריעות הוא פחות מג' טפחים גם כשלא מקושרים, אז מסתבר שמותרים לכתחילה כשהם מקושרים, כיוון שאף אם יינתק הקשר לא יפסלו בנדנוד דפחות מג"ט, דרך לכתחילה צריך לקשרן כשהן מתנדנדות פחות מג"ט. ואם רק כשהן מקושרים לא מנדנדים יותר, אבל בלא הקשר הן מתנדנדות יותר מג"ט, שבנדנוד כזה הן פסולות, אין לעשות, מגזירה שמא ינתקו ויפסלו ולא אדעתי. וגם החזו"א כתב

12. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קיא ד"ה הנה בדבר

מעלה דהמשכה דכיון שנטהרו בזריעה הרי הם עצמם כשרים כמפורש בדבריו וכל מים ששופכים לתוכה נעשה הכל כמקוה כשר. וראיתי בס' טהרת המים בס"ס כ"ו שמקשה שהוא סתירה וכן הביא מס' עמק /העמק/ שאלה ומבעל החזו"א שבס' רי"ב ורי"ד הוא לאו דוקא אבל הוא פשוט ול"ק כלום דבס' רי"ב ורי"ד הוא בהשקה ושפוח"נ הוא לעכובא, והמשכה למעלה, ובס' ר"ג הוא בזריעה שא"צ כלום משום שהם עצמם כשרים. ולכן ח"ו לומר

13. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קיא ד"ה אבל מעלה

אבל יש גם הסוברין דאף להראב"ד כשר בזריעה לבד כשאינן נוטלין ונותנין ביד. וכפי שכתב בתר"ה שבאים המים להבור בהמשכה ג"ט נוסף עוד מכשירין גם להראב"ד עיין בס' טהרת מים בס' כ"ז שהביאם. ועיי"ש בס"ס נ' שהחזו"א איש כתב שאין מרויחין כלום בשתי בורות לצאת ידי הראב"ד ומסיק דטוב יותר לעשות בזריעה מע"י השקה משום שיוצאין בזה שיטת הר' ירוחם, אבל אני בתשובה ההיא בארתי שיש מעלה בהשקה לצאת ידי הראב"ד. אבל

14. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קיא ד"ה ולכן למעשה

ומה שיש שחושבים דבמקוה אפשר לעשות לצאת כל הדעות אינו אמת דיש ראשונים המצריכים דוקא מים חיים לזבות ויש הרבה הפוסלים מים חמים. אך אם אפשר לעשות שתי בורות היה זה דבר טוב לדעתי כדלעיל אף שהחזו"א איש סובר שאינו כלום. אבל מה ששמעתי שיש עושין שתי בורות ותרוייהו רק בהשקה לא ידוע לי כלל טעמם שבוזא אין מרויחין כלום וברור שאיזה טעות הוא. ידידו, משה פיינשטיין.

15. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קיב ד"ה ונמצא שאין

חצי מהאינם שאובין אף שהיה מקוה שלימה ובנותן לעליון עד שירד לתחתון מוקים רק במכוונות שלכן אין להועיל הזריעה כיון שהם המרובין ממי הגשמים שהיו בתחלה עושין עוד אוצר מים של מי גשמים שני להשיק בו. ואף שהחזו"א איש כתב שאין יוצאין בזה דעת הראב"ד אלא בטבילות הראשונות ובטהרת מים בס"ס נ' הביאו אבל אני בארתי בתשובה אחת שהראב"ד מודה שהשקה מטהר אף שאובין הרבה מהכשרין ואף הרשב"ם ב"ב דף ס"ו דסובר

16. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קטו ד"ה וראבער מסתבר וראבער מסתבר שאינו דבר המקבל טומאה כאשר אתה כותב בשם [חזון איש](#). ידידו, משה פיינשטיין.

17. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן פח ד"ה בדבר שיש (2*) בדבר שיש לך איזה חשש לקבוע מקומך בבני ברק מצד שבתוך דברי תורה איכא פעמים שאתה אומר שלא כדברי [החזון איש](#) זצ"ל, לא מובן שום חשש בזה ואדרבה זהו כבודו אשר מזכירים שיטתו בד"ת ומעיינים בדבריו אף שהמסקנא דחכם המעיין הוא שלא כדבריו, ולא עלה כלל על דעת [החזון איש](#) זצ"ל שלא ימצאו ת"ח שיפלגו עליו ולא שייך שיקפיד ע"ז דאדרבה האמת והשלום אהבו כדאיתא ביבמות י"ד ע"ב על פלוגתא דב"ש וב"ה, וענין שפתותיו

18. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן קלא ד"ה והנה להלכה והנה להלכה למעשה צריך לידע מגדולי ישראל שבא"י איך לנהוג בכל דבר בעניני שמיטה ולעשות כמו שנהגו גדולי ישראל שהיתה דירתם קבועה בא"י וגם הגרי"ז מבריסק [והחזון איש](#) היו שם וידוע ודאי לבניהם ותלמידיהם איך שנהגו. ועובדא דבי ר' ינאי בע"ז דף ס"ב דיזפי פירי שביעית מענינים לכאורה שייך רק בהלואה, ולא בלוקח בהקפה, דאחר שכבר נקנה להלוקח ובאותה שעה לא היה שייך לחול קדושת שביעית על פירות התשלומין שלא היה דבר

19. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן כח ד"ה והשגתי ספר והשגתי ספר [חזון איש](#) על אה"ע וכתב ג"כ בסימן י"ב אות ז' בד"ה והנה כפי דבמקום שהשבילין בפנים הגוף אינם בכלל פצוע דכא ואינו נפסל אלא אם נפצע ונידך ונכרת בגיד וביצים וחוטין שבהם אבל לא החוטין הפנימים שבתוך הגוף ואף אם מסתיר ע"י כריתת השבילין בתוך הגוף מ"מ אינו נאסר בקהל, וכן כתב אח"כ בפירוש בנידון ניתוח זה בד"ה וע"ד הניתוח בחולי עצירת השתן ע"י סתימת שביל השתן הבא מנפיחת הבשר הידוע, (כוונתו על

20. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן כח ד"ה ובהעובדא דאיסתתים ובהעובדא דאיסתתים גובתא דש"ז ואפיק במקום קטנים פסול מטעם דא"ר פפי שם /יבמות/ דף ע"ו ע"א במקומה מבשלא שלא במקומה לא מבשלא [שהחזון איש](#) לעיל מזה כנראה מפרש שבהשביל של ש"ז שבגיד ג"כ מבשלה ונמצא שנצטרך לומר שמתבשלת גם בשביל שבגוף בתוך הפראסטאט, דהא דוחק לומר דמתחלה כשהשבילים בתוך הביצים מתבשלת ולבסוף כשהוא בגיד מתבשלת ובאמצע כשהן בתוך הגוף הפראסטאט הופסקה מלהתבשל,

21. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן כט ד"ה הנה אלו

אשר שם, ומשם הולך להביצים שנסתרס בזה שלא יוכל להוליד שבזה כבר כתבתי בתשו' דלעיל שלא נאסר לבא בקהל דרק בג' מקומות נאסר שהוא בגיד וביצים וחוטאי ביצים כמפורש בגמ' דיבמות דף ע"ה ע"ב, וכן כתב גם [החזון איש](#) בספרו חלק אה"ע סימן י"ב אות ז'. ומש"כ החזו"א שם דאיסור דרבנן איכא כמו שאסרו מדרבנן לשתות כוס עיקרין, לע"ד אין הכרח דלא ילפינן איסורי דרבנן זה מזה אף ששויין ממש משום דלא אסרו אלא מה שהוצרך

**** נא לשמור על קדושת הגליון / מתוך תקליטור פרוייקט השו"ת - אונ' בר-אילן****